

Aan de gemeenteraad

Gevraagd besluit:

Samenvattend stellen wij u voor:

1. Op basis van artikel 3.1 van de Omgevingswet: vaststellen van de partiële herziening van de omgevingsvisie Rotterdam t.b.v. de ontwikkeling van de Oostflank, inclusief de MER MIRT-verkenning, bijbehorend Addendum Stadsbrug, de Aanvulling ROER en bijbehorende Addendum Kwaliteit Leefomgeving en de nota van beantwoording zienswijzen.
2. Vaststellen van de Gebiedsuitwerking Oostflank.
3. Afdoeningsvoorstel diverse moties.

Waarom dit voorstel?/ Waarom nu voorgelegd?

Op 25 mei jl. heeft het college u geïnformeerd over de terinzagelegging van de ontwerp-partiële herziening van de Rotterdamse Omgevingsvisie t.b.v. de ontwikkeling van de Oostflank [kenmerk 23bb003399].

Wij hebben deze ontwerp-herziening aangepast op basis van de binnengekomen zienswijzen, de adviezen van de commissie m.e.r. op de MER MIRT-verkenning en de Aanvulling ROER Oostflank én de input zoals uw gemeenteraad bij het debat op 28 september jl. aan ons heeft meegegeven.

Met dit raadsvoorstel bieden we de definitieve herziening van de Rotterdamse Omgevingsvisie t.b.v. de ontwikkeling van de Oostflank en bijbehorende Gebiedsuitwerking Oostflank ter vaststelling aan. Daarnaast stellen we u voor om een aantal moties en toezegging als afgedaan te beschouwen.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Het coalitieakkoord benoemt de integrale opgave van mobiliteit en verstedelijking in de Oostflank van de stad: *"Een nieuwe oeververbinding die Zuidplein met Kralingse Zoom*

verbindt, is noodzakelijk. Daarmee kunnen we zorgen voor goede groei van onze stad met zo'n 30.000 extra woningen, in de binnenstad en aan de oostkant van de stad."

Moties en toezeggingen over Oostflank

Tijdens het raadsdebat over de ontwerp-herziening van de omgevingsvisie Oostflank heeft uw raad de volgende moties aangenomen:

1. Viva la volkstuin [23bb006404]
2. Volkstuin City [23bb006406]
3. Wachtlijsten [23bb006407]
4. Beheersbare huurprijzen [23bb006408]
5. Schadeloos [23bb006409]
6. Maak werk van werk, ook op Zuid! [23bb006418]
7. Oostflank gaat fore! [23bb006423]
8. Fietsers First [23bb006424]
9. Hangen op je studentenbank op de Zuidoostelijke flank [23bb006425]
10. Vermijd oeveraanpassing, vermijd schade aan de natuur in de Eschpolder [23bb006426]
11. Neem een groennorm mee in de gebiedsontwikkeling Oostflank [23bb006427]
12. Toch nog een stukje gestapeld Rotterdam [23bb006434]
13. Oostflank Experience Center [23bb006437]
14. Nadeelcompensatie Oostflank in je voordeel laten werken [23bb006438]
15. Werk maken van meervoudig ruimtegebruik [23bb006439]
16. Ruimte voor religieuze en maatschappelijke organisaties op de Oostflank [23bb006440]
17. Goed vertoeven in Venhoeve [23bb006442]

Toelichting:

Waar komen we vandaan?

- 2 december 2021: vaststelling gemeenteraad van de Rotterdamse Omgevingsvisie "Rotterdam Veranderstad, werken aan een wereldstad voor iedereen". Hierin is het gebied tussen Alexander en Zuidplein al aangewezen als een van de grootste verstedelijkings-gebieden in Rotterdam, met een nieuwe oeververbinding als aanjager, en zijn er een aantal richtinggevende gebiedskeuzes gemaakt.
- 23 augustus 2022: raadsinformatiebrief [kenmerk 22bo4895] over de voorgenomen herziening van de Omgevingsvisie Rotterdam en de bijbehorende actualisatie en aanvulling van het Rotterdamse OmgevingsEffectrapport (ROER).
- 10 november 2022: tijdens BO MIRT hebben we met het Rijk, de MRDH en Provincie Zuid-Holland afspraken gemaakt over het voorkeursalternatief voor de nieuwe stadsbrug én de ontwikkeling van de Oostflank van onze stad. Zie voor uitgebreidere toelichting op de BO MIRT-afspraken de raadsinformatiebrief met kenmerk 22bo006465 d.d. 14 november 2022.
- 25 mei jl.: raadsinformatiebrief [kenmerk 23bb003399] over de ter inzagelegging van de ontwerp-partiële herziening van de Rotterdamse Omgevingsvisie t.b.v. de ontwikkeling van de Oostflank. In deze brief hebben wij u gevraagd om uw reactie op de ontwerp-herziening omgevingsvisie aan het college kenbaar te maken, zodat

we deze input konden verwerken in de definitieve herziening. Diverse raadsfracties hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt.

- 6 september jl.: raadsinformatiebrief [kenmerk 23bb005616] in reactie op de vragen vanuit uw raad over de ontwerp-herziening.
- 20 september en 28 september jl.: commissie- en raadsbehandeling van de ontwerp-herziening, o.a. met hierboven genoemde moties als uitkomst.
- 21 september jl.: adviezen commissie m.e.r. op MER MIRT-verkenning en Aanvulling ROER met eerste reactie van ons college [kenmerk 23bb006087]

Welke besluiten neemt uw raad met vaststelling van de herziening omgevingsvisie?

De omgevingsvisie is een kaderstellend document op hoofdlijnen, waarin de gemeente haar ambities en visie op de fysieke leefomgeving vastlegt. De omgevingsvisie is alleen bindend voor de gemeente, niet voor andere partijen. Alle ambities in de omgevingsvisie vragen om verdere uitwerking, op basis waarvan besluitvorming plaatsvindt over haalbaarheid, financiële dekking en evt. aanpassing van het bestemmingsplan/ omgevingsplan.

Met deze eerste herziening van de Rotterdamse Omgevingsvisie besluit uw raad over de ruimtelijke kaders en uitgangspunten voor de ontwikkeling van de Oostflank (het gebied tussen Alexander en Zuidplein) van de stad. Een van deze uitgangspunten is het vastleggen van het voorkeursalternatief voor de stadsbrug, hoogwaardige openbaar vervoerverbinding tussen Kralingse Zoom en Zuidplein en station Stadionpark. Na vaststelling van de voorliggende herziening omgevingsvisie wordt dit voorkeursalternatief verder uitgewerkt in de planning- en studiefase.

Concreet komen de kaders en uitgangspunten terug in drie hoofdonderdelen van de herziening omgevingsvisie:

- Ambities voor de ontwikkeling van de Oostflank. Ten opzichte van de vigerende Omgevingsvisie "Rotterdam Veranderstad, werken aan een wereldstad voor iedereen" zijn deze ambities ongewijzigd.
- Aangepaste gebiedskeuzes (koers) voor de Oostflank (voorheen A-Z). Deze gebiedskeuzes werken als leidende principes voor de verdere uitwerking van de ontwikkeling van de Oostflank.
- Omgevingsvisiekaart. Op deze kaart wordt op hoofdlijnen (visieniveau) planologisch vastgelegd welk ruimtelijk raamwerk de basisstructuur vormt voor ontwikkeling van het gebied en waar we welk programma realiseren of behouden. Op een aantal locaties heeft dat gevolgen voor het bestaande programma in het gebied.

Deze herziening vervangt het huidige deel over Alexander tot Zuidplein in hoofdstuk 6 Gebieden voor een nieuw hoofdstuk Oostflank.

Welke reacties hebben we ontvangen op de ontwerp-herziening omgevingsvisie?

1. Zienswijzen vanuit de omgeving
2. Adviezen van de commissie m.e.r.
3. Inbreng vanuit uw raad.

Ad 1. Zienswijzen vanuit de omgeving

De zienswijze procedure heeft in totaal 309 zienswijzen opgeleverd, waarvan 58 van organisaties en professionele stakeholders, 245 van individuele bewoners en 6 van wijkraden. Wij concluderen hieruit dat de plannen bij veel mensen onder de aandacht zijn gekomen en dat veel Rotterdammers, instellingen en organisaties een duidelijke mening hebben over de plannen. Wij zijn blij met zoveel reacties. Het geeft aan dat de betrokkenheid bij de toekomst van de stad en met name de Oostflank groot is en dat men de weg naar de gemeente hierin weet te vinden.

In bijlage 2 vindt u de nota van beantwoording, waarin thematisch alle zienswijzen zijn voorzien van een reactie. Hieronder een samenvatting van de belangrijkste thema's die uit de zienswijzen naar voren komen.

Het grootste deel van de indieners is negatief over de voorgestelde keuzes of maakt zich zorgen over de impact van de plannen. Een klein aantal indieners is positief over het ontwerp. Vaak omdat men de noodzaak inziet, gezien allerlei maatschappelijke ontwikkelingen. Een aantal indieners ervaart persoonlijk het gebrek aan woonruimte en is blij met de oplossingen die hiervoor geboden worden. Daarnaast geeft een aantal indieners aan dat het goed is dat het gebied tussen de Alexanderknoop en Zuidplein beter wordt verbonden, onderling en met de rest van de stad.

De belangrijkste thema's van de zienswijzen zijn als volgt:

- Het grootste aandeel zienswijzen gaat over de keuze voor een multimodale stadsbrug. Hier spelen verschillende aandachtspunten:
  - Indieners spreken zich uit tegen de oeveraanpassing van de Esch vanwege het verlies aan groen en ecologie;
  - Indieners twijfelen over de haalbaarheid van een stadsbrug met behoud van een vlotte en veilige doorgang van de scheepvaart.
  - Indieners maken zich zorgen over de impact van de stadsbrug op de leefbaarheid (geluidsoverlast, luchtkwaliteit, inpassing) in de gebieden rondom de aanlandingen. Ze willen graag weten hoe de inpassing er precies uit komt te zien.
  - Veel indieners, met name afkomstig uit de wijk de Esch, spreken expliciet bezwaar uit tegen de komst van een stadsbrug. Het grootste deel van deze groep maakt daarbij gebruik van vergelijkbare formulering.
  - Indieners vragen naar een nadere onderbouwing van de kosten en baten van een brug versus een tunnel of vragen om een tunnel en/of metro in de volgende fase nog nader te onderzoeken.
- Daarnaast zien we veel zienswijzen over het voorstel om drie volkstuinverenigingen op te heffen. Indieners pleiten ervoor om de volkstuinen te behouden en wijzen op de waarde van volkstuinen t.a.v. o.a. groen, biodiversiteit en sociale cohesie.
- De sportverenigingen in het gebied vragen aandacht voor het belang van sport en spreken hun zorgen uit over de impact van de plannen op hun vereniging. Met name de toegenomen afstand ten opzichte van de huidige leden en de veiligheid van de routes naar het beoogde nieuwe sportcomplex aan het Koperpad zijn punten van zorg.

- Een aantal bewoners in de Esch vraagt zich af of realisatie van extra woningen in de Esch wel haalbaar is. Daarbij maken ze zich vooral zorgen over het behoud van het rustige en groene karakter van de wijk.
- Een aantal indieners geeft aan dat ze vinden dat er in de participatie onvoldoende naar hen is geluisterd en dat hun belang onvoldoende is gewogen in de plannen. Een veel terugkerend punt is de vraag om meer detail, meer duidelijkheid en meer zekerheid, wat in deze visie fase helaas niet te geven is.
- Tot slot zien we ook veel creativiteit in de stad. Er is ook een aantal indieners dat komt met inventieve alternatieven en alternatieve locaties. Dit geeft aan hoe zeer er wordt meegedacht.

Concluderend zien we dat leefbaarheid en kwaliteit van de leefomgeving belangrijke thema's zijn en een rode draad vormen in de zienswijzen, zowel als het gaat om de verstedelijking als bij de stadsbrug en OV. Dit is een begrijpelijke zorg vanuit de omgeving, maar wordt pas echt concreet in de uitwerking van de plannen. Vanuit de herziening omgevingsvisie, bijbehorende milieu- en omgevingsrapportages en de Gebiedsuitwerking Oostflank geven we hieraan randvoorwaarden en aanbevelingen mee. Om het belang van de kwaliteit van de leefomgeving te onderstrepen, voegen we in de herziening omgevingsvisie een specifieke gebiedskeuze op het gebied van leefkwaliteit toe.

Ad 2. Adviezen commissie m.e.r. op MER MIRT-verkenning en Aanvulling ROER

Ter onderbouwing van de herziening van de omgevingsvisie voor de Oostflank hebben we twee milieu- en omgevingseffectrapportages voorgelegd aan de commissie m.e.r.:

- De MER van de MIRT-verkenning oeververbindingen regio Rotterdam: hierin worden de effecten van een stadsbrug, station Stadionpark en een HOV-verbinding Kralingse Zoom-Zuidplein beschreven.
- Aanvulling ROER Oostflank: in dit onderzoek worden de milieu- en omgevingseffecten van de verstedelijking beschouwd. Het voorkeursalternatief voor de stadsbrug, HOV-verbinding en station Stadionpark is hierbij uitgangspunt.

De commissie m.e.r. heeft voor beide MER-onderzoeken één werkgroep ingericht, die voor beiden MER-onderzoeken een apart advies heeft uitgebracht. In de adviezen wordt wel nadrukkelijk de relatie gelegd tussen beide onderzoeken. Op 21 september jl. hebben we uw raad hierover geïnformeerd (23bb006087). De beide adviezen van de commissie m.e.r. zijn bijgevoegd als bijlagen 3b en 3e.

In haar advies over de MER MIRT-verkenning vraagt de commissie aandacht voor drie hoofdonderwerpen:

1. Effecten situatie zonder nieuw stadion Feyenoord
2. Nautische aspecten nieuwe stadsbrug
3. Effecten op het NatuurNetwerk Nederland (Polder de Esch)

Het advies van de commissie m.e.r. focust zich specifiek op één onderdeel van de MIRT-verkenning, namelijk de keuze voor een multimodale stadsbrug. Naar aanleiding van dit advies hebben wij daarom een Addendum Stadsbrug gemaakt bij de MER MIRT-verkenning. In dit addendum wordt de keuze voor een stadsbrug nogmaals onderbouwd

en geven we aanvullende informatie over hoe een stadsbrug mogelijk is, rekening houdend met de laatste inzichten rondom de situatie Feyenoord City (zie bijlage 3f).

De belangrijkste conclusies uit het Addendum Stadsbrug zijn als volgt samen te vatten:

- De situatie zonder een nieuw stadion voor Feyenoord aan de rivier leidt niet tot nieuwe alternatieven voor een oeververbinding. Het niet doorgaan van een nieuw stadion voor Feyenoord heeft daarmee geen impact op de verzamelde beslisinformatie en de te maken afwegingen. De beschrijving en beoordeling van de effecten in de MER MIRT-verkenning wordt daarom niet aangepast.
- In het Addendum Stadsbrug wordt aangetoond dat er voor de vaste overspanning van de brug met het plaatsen van de middenpijler buiten het huidige vaarwater en het plaatsen van de zuidelijke pijler buiten de huidige begrenzing van de vaargeul – en daarmee tevens buiten het huidige gebruikte vaarwater – sprake is van een brugverbinding die voor wat betreft het vaste brugdeel recht doet aan het belang van deze vaarwegverbinding als hoofdtransportas en cruciale schakel voor het goederenvervoer vanuit het havengebied naar Duitsland en verder.
- In de planning- en studiefase wordt de optimale oriëntatie van de brug ten opzichte van de (bocht in de) vaarweg verder uitgewerkt en wordt bij de Centrale Commissie voor de Rijnvaart (CCR) getoetst of de uitwerking van het voorkeursalternatief nog steeds voldoet aan de internationaal geldende afspraken t.a.v. de Rijnvaart.
- Voor het beweegbaar deel geldt dat dit in de planning- en studiefase verder wordt onderzocht, waarbij wordt uitgegaan van een beweegbaar deel van 60m breed. Bij de verdere uitwerking van het beweegbaar deel en de oeveraanpassing bij De Esch zal ook rekening worden gehouden met voldoende wachtplaatsen, conform het advies van de Commissie m.e.r. In de planning- en studiefase wordt nader onderzoek gedaan naar (de effecten van) maatregelen op de vaarweg en wordt getoetst of passage van de brug als geheel voldoende vlot en veilig is.
- Daarnaast hebben we onderzocht of de situatie zonder nieuw stadion voor Feyenoord leidt tot een betere inpassing van de stadsbrug. De enige manier om aan de noordoever substantieel ruimte te winnen, is door het bewegend deel van de brug aan de zuidzijde neer te leggen. Helaas leidt deze variant niet tot een betere oplossing. Om te zorgen voor een veilige vaarroute door het bewegend deel van de brug is er aan de zuidzijde een enorme oeveraanpassing nodig, waardoor een groot deel van het Eiland van Brienenoord en bestaande bebouwing op de Veranda en het Mallegat wordt geraakt. De effecten van deze aanpassing op natuur en bebouwing zijn aanzienlijk groter dan een oeveraanpassing aan de noordoever bij polder de Esch. Daarnaast is deze variant onveiliger voor het scheepvaartverkeer.

Op basis van het Addendum Stadsbrug concluderen wij dat de keuze voor een multimodale stadsbrug op deze locatie als voorkeursalternatief ook op basis van aanvullend onderzoek overeind blijft. Daarnaast concluderen we dat er voldoende ruimte en perspectief is om in de planning- en studiefase te komen tot een vlotte, veilige en maakbare brugverbinding. Daarbij zal het nog steeds nodig zijn om een oeveraanpassing te doen aan Polder de Esch. De exacte omvang van deze aanpassing zullen we in de planning- en studiefase verder uitwerken, waarbij we de aanpassing zo klein mogelijk laten zijn én zorgen voor een volwaardige compensatie. Wij concluderen dat een

stadsbrug met een bewegend deel aan de zuidzijde geen realistische variant is om verder te onderzoeken.

In haar advies over de Aanvulling ROER Oostflank vraagt de commissie aandacht voor de volgende hoofdonderwerpen:

1. De uitwerking bodem en water sturend, met name als het gaat om de lange termijneffecten.
2. De commissie m.e.r. stelt dat de ambities in de Oostflank aanleiding geven voor een extra alternatief, specifiek op het gebied van leefbaarheid en gezondheid.

Ad1) Wij onderschrijven het belang van de vraagstukken op het gebied van bodem en water. Delen van de Oostflank zijn kwetsbaar als gevolg van klimaatverandering, de gesteldheid van de bodem en uitdaging op het gebied van water.

We zijn aan de slag met dit vraagstuk, wetend dat er nog veel uitwerkingsvragen zijn. Dat geldt ook voor de verdere uitwerking van het nationaal en provinciaal beleid op dit onderwerp. De uitwerking van de plannen voor de Oostflank pakken we op in overleg met de opstellers van de richtlijn 'bodem en water sturend' van het ministerie van Infrastructuur en Water, met de waterschappen in het gebied Hollandse Delta en Schieland en Krimpenerwaard en onze eigen expertise vanuit het Rotterdams Weerwoord.

Daarbij hanteren we de insteek dat de voorgenomen ontwikkeling van de Oostflank een grote kans biedt om de (deels al bestaande) opgaven op het gebied van bodem en water aan te pakken. In de herziening omgevingsvisie en de Gebiedsuitwerking Oostflank krijgt het thema bodem en water een stevige plek, onder andere via een aparte gebiedskeuze 'bodem en water sturend' en via maatregelen op het gebied van klimaatadaptief ontwikkelen, groen en water. Met deze uitgangspunten leggen we een goede basis voor de verdere uitwerking in deelgebieden en gebiedsontwikkelingen, waarin dit thema blijvend aandacht krijgt.

Ad 2) We delen het advies van de commissie m.e.r. dat leefbaarheid en gezondheid belangrijke thema's zijn, die vragen om een stevige verankering in de ontwerp-omgevingsvisie. In het Addendum Kwaliteit Leefomgeving bij de Aanvulling ROER hebben we een nadere uitwerking gemaakt van de thema's geluid en luchtkwaliteit. De belangrijkste conclusies van dit addendum zijn:

- Direct langs de nieuwe HOV-verbinding is er sprake van een toename van de gecumuleerde geluidbelasting met maximaal ongeveer 5 dB. In het grootste deel van het gebied is de toename (veel) kleiner. Ondanks deze toename blijft de geluidbelasting binnen de vastgestelde grenswaarden.
- Een deel van de nieuw te bouwen woningen ligt in geluidbelaste zones als gevolg van de snelwegen en spoorlijnen in het gebied. Een nadere kwantitatieve effectbepaling voor de geluidhinder in de nieuw te bouwen woningen is in dit stadium van de planvorming nog niet mogelijk. De effecten die daadwerkelijk zullen optreden worden immers in belangrijke mate bepaald door de exacte locatie van de te bouwen woningen ten opzichte van de belangrijke bronnen van geluid en van de maatregelen die worden genomen om de geluidbelasting te beperken. Wel is duidelijk dat geluidbeperkende en/of afscherpende maatregelen noodzakelijk zijn om een goed woon- en leefklimaat te kunnen maken op deze locaties.

- Aan de hand van twee concrete projecten (Schiedam Schieveste en Brainpark I) hebben we gekeken naar het effect van mogelijke maatregelen om op deze locaties een goed woonklimaat te creëren. Geluidberekeningen voor deze twee projecten laten zien dat met een slimme indeling van functies gecombineerd met afscherpende maatregelen een substantiële reductie van de geluidbelasting in het gebied kan worden gerealiseerd. Hierdoor is het mogelijk een goed leefklimaat te realiseren voor de woningen in het gebied. Deze maatregelen bieden een inspirerend voorbeeld hoe we hier in de verdere uitwerking vorm aan kunnen geven.
- Ten aanzien van luchtkwaliteit verwachten we dat de autonome (reeds ingezette) ontwikkelingen, de zero-emissie-zone voor stadslogistiek, walstroom voor de zeescheepvaart en de klimaataanpak, leiden tot een aanzienlijke verbetering van de luchtkwaliteit in de hele stad.
- Daarnaast geldt dat de voorgenomen ontwikkeling leidt tot relatief kleine veranderingen van de verkeersintensiteiten op de meeste wegen in het plangebied. Het effect van de plannen op de lokale luchtkwaliteit is hierdoor gering. Het gegeven dat de lokale bijdrage van verkeer (in vergelijking met de achtergrondconcentratie) relatief klein is speelt hierbij ook een rol.
- Naar aanleiding van de zienswijze van de GGD hebben we specifiek gekeken naar sportvelden langs de snelweg. We hebben daarbij in het Addendum Kwaliteit Leefomgeving gekeken naar de belangrijkste graadmeters voor luchtkwaliteit, stikstofdioxide en fijnstof, tussen de huidige locatie van de sportvelden aan de Boszoom langs de A16 en de nieuwe locatie op het Koperpad langs de A20. Deze vergelijking levert geen significante verschillen op tussen beide locaties. We onderschrijven dat het vanuit gezondheidsperspectief beter zou zijn om sportvelden niet naast drukke wegen te leggen. Echter, het gaat hier om kortdurend verblijf. Daarnaast hebben de locaties in de (nabijheid van de) sportcirkel als groot voordeel dat de sportvelden in de directe omgeving van de woonwijken liggen, hetgeen het makkelijker maakt om te gaan sporten en daar ook op de fiets naar toe te gaan.

De ontwikkeling van de Oostflank biedt kansen tot het verbeteren van de leefkwaliteit in de wijken, door verbeteringen in de groenstructuur, door geluidafschermende maatregelen en klimaatadaptief bouwen. Echter, dit wordt pas echt concreet in de uitwerking van de plannen. Dit betekent een zware verantwoordelijkheid voor de volgende fases. Vanuit de herziening omgevingsvisie, de bijbehorende milieu- en omgevingseffectrapportages en de Gebiedsuitwerking Oostflank geven we hieraan randvoorwaarden en aanbevelingen mee. Daarnaast voegen we in de herziening omgevingsvisie een specifieke gebiedskeuze op het gebied van leefkwaliteit toe. Tot slot nemen we de Oostflank expliciet mee als gebied binnen de nog op te starten monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie Rotterdam. Dit biedt mogelijkheden om gaandeweg bij te sturen, mocht de leefkwaliteit onverhoopt onder druk komen te staan.

Moties gemeenteraad

Tijdens het raadsdebat over de ontwerp-herziening omgevingsvisie Oostflank heeft uw raad zeventien moties aangenomen. Grofweg zijn deze moties te verdelen in twee categorieën:

- Moties met een concreet voorstel om de ontwerp-herziening aan te passen. Voor deze moties doen we in dit raadsvoorstel direct een afdoeningsvoorstel.
- Moties die op een later moment of in een ander proces/project worden uitgewerkt. Hiervoor doen wij een voorstel voor een afdoeningstermijn.

Moties met afdoeningsvoorstel

De **motie Viva la volkstuin (Leefbaar R'dam, 23bb006404)** draagt het college op de volgende wijzigingen door te voeren in de herziening omgevingsvisie:

- Voetbalvereniging Oost-Rotterdam (VVOR) te verplaatsen naar het Koperpad;
- Het Koperpad te voorzien van een westelijke ingang die de reis voor leden zo kort en veilig mogelijk maakt;
- De Rotterdamse Studenten Rugby Club (RSRC) te verplaatsen naar Boszoom-Noord;
- Volkstuinvereniging De Venhoeve te behouden op de huidige locatie in de Boszoom-Noord.

De voorgestelde wijzigingen zijn verwerkt op de omgevingsvisiekaart voor de Oostflank. We stellen u daarom voor om motie Viva la Volkstuin (Leefbaar R'dam, 23bb006404) als afgedaan te beschouwen.

De motie **Oostflank gaat fore! (D66, 23bb006423)** verzoekt het college als volgt:

- Te onderzoeken of de golfbaan middels een langzame groene verbinding vanaf de Prinsenlaan kan worden verbonden aan het Kralingse Bos;
- Daarbij te bekijken of zo'n verbinding in een realistische technisch haalbare oplossing kan worden gevat waarbij de sociale en fysieke veiligheid van oversteker en golfbaan geborgd is;
- Om te kijken naar de mogelijkheden deze verbinding te integreren in de definitieve partiële herziening van de Omgevingsvisie Oostflank om zo de oostzijde van het Kralingse Bos beter toegankelijk te maken voor de bestaande en nieuwe inwoners van de Oostflank.

De voorgestelde langzaam verkeersverbinding sluit aan bij de ambities voor de Oostflank. Het zorgt voor een directere verbinding met het Kralingse Bos voor de bestaande inwoners van Lage Land en Prinsenland, voegt kwaliteit toe aan de nieuwe woonwijk op de Boszoom en biedt mogelijkheden om de oostzijde van het Kralingse Bos een 'voorkant' te geven naar het oosten van de stad. Deze verbinding vraagt om een doorsteek over/door de golfbaan Kralingen.

Op basis van deze motie hebben we op hoofdlijnen een aantal varianten voor een verbinding over de golfbaan onderzocht. Het is mogelijk om een veilige en aantrekkelijke verbinding voor fietsers en voetgangers te maken. Een verbinding over de baan vraagt wel aanpassingen aan de golfbaan en de direct omliggende delen van het Kralingse Bos. In de definitieve herziening van de omgevingsvisie hebben we de verbinding over de golfbaan als ambitie opgenomen op de omgevingskaart. T.z.t. zullen we de haalbaarheid samen met de golfbaan Kralingen verder uitwerken als onderdeel van de ontwikkeling van de Boszoom.

We stellen u daarom voor om motie Oostflank gaat fore! (D66, 23bb006423) als afgedaan te beschouwen.

De motie **Fietsers First (D66, 23bb006424)** verzoekt het college als volgt:

- Bij de definitieve partiële herziening van de omgevingsvisie Oostflank het 'Fietsers First' principe zoveel mogelijk als leidend uitgangspunt te nemen;
- Te investeren in de verbetering en uitbreiding van de fietsinfrastructuur in de Oostflank, met inbegrip van veilige fietspaden, fietsenstallingen en fietsvriendelijke verkeersmaatregelen, om zo de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van de fiets te vergroten.

De gebiedskeuzes vormen de leidende uitgangspunten voor de ontwikkeling van de Oostflank. In de toelichting van de gebiedskeuze t.a.v. mobiliteit geven we aan dat fietsers en voetgangers ten opzichte van de huidige situatie meer ruimte krijgen. Op de omgevingsvisiekaart geven we expliciet het metropolitaanse én recreatieve fietsnetwerk een plek en doen we een aantal voorstellen om ontbrekende schakels toe te voegen en/of routes te verbeteren.

We stellen u daarom voor om motie Fietsers First (D66, 23bb006424) als afgedaan te beschouwen.

De motie **Hangen op je studentenbank op de Zuidoostelijke flank (D66, VVD, Volt, GroenLinks, Leefbaar R'dam, 23bb006425)** vraagt het college om:

- Te inventariseren welke plekken de mogelijkheid bieden tot het bouwen van een (of meerdere) studentencomplex(en) in de Oostflank;
- Dit te zijner tijd in samenspraak met lokale partners zoals woningcorporaties, onderwijsinstellingen en bewoners te doen;
- Te streven naar ten minste 3000 studentenwoningen;
- Om vervolgens deze mogelijkheden voor te leggen aan de raad ter overweging, met als vervolgstap deze te realiseren.

De ambitie van tenminste 3000 studentenwoningen hebben we opgenomen in de herziening omgevingsvisie en de Gebiedsuitwerking Oostflank. We zien zowel op de noord- als zuidoever kansen om deze woningen te realiseren. Exacte locaties worden bepaald op basis van de uitwerking van de deelgebieden.

We stellen u daarom voor om motie Hangen op je studentenbank op de Zuidoostelijke flank (D66, VVD, Volt, GroenLinks, Leefbaar R'dam, 23bb006425) als afgedaan te beschouwen.

De motie **Werk maken van meervoudig ruimtegebruik (Christenunie, VVD, 23bb006439)** vraagt het college om:

- Serieus werk te maken van meervoudig ruimtegebruik en dit in het definitieve voorstel expliciet op te nemen in de gebiedskeuzes.

Meervoudig ruimtegebruik is verwerkt in de gebiedskeuzes op het gebied van sport (*Keuze 8: behouden, versterken én meervoudig gebruiken van sportvoorzieningen*) en in de toelichting bij de gebiedskeuze over sterke centra (keuze 10). Hier geven we o.a. aan: *Meervoudig ruimtegebruik is een manier om de schaarse ruimte op deze knooppunten zo intensief mogelijk te gebruiken.*

We stellen u daarom voor om motie Werk maken van meervoudig ruimtegebruik (Christenunie, VVD, 23bb006439) als afgedaan te beschouwen.

De motie **Goed vertoeven in Venhoeve (D66, 23bb006442)** vraagt het college om:

- Volkstuin de Venhoeve zo in te richten dat Rotterdammers er gemakkelijker doorheen kunnen wandelen;
- Bij de definitieve partiële herziening van de Omgevingsvisie Oostflank deze Oost-west verbinding mee te nemen.

Bovenstaand voorstel sluit aan bij de ambitie om de volkstuinten in Rotterdam intensiever en inclusiever te benutten. We hebben de ambitie voor een wandelverbinding door de volkstuin De Venhoeve op twee plaatsen opgenomen in de Gebiedsuitwerking Oostflank. In Deel 2, als onderdeel van het strategische project 'Van volkstuinten naar buurttuinten' en in deel 3 op de kaart voor het deelgebied Boszoom, Lage Land en Prinsenland. Op de omgevingsvisiekaart zelf staan verder geen wandelpaden aangeduid.

We stellen u daarom voor om motie Goed vertoeven in Venhoeve (D66, 23bb006442) als afgedaan te beschouwen.

De motie **Vermijd oeveraanpassing, vermijd schade aan de natuur in de Eschpolder (Volt, CDA, PvdD, GroenLinks, 23bb006426)** verzoekt het college als volgt:

- Het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (MER) op te volgen en in de vervolgfase van het proces te onderzoeken of er zonder nieuw stadion mogelijkheden zijn om de schade aan het natuurgebied in de Eschpolder door een oeveraanpassing zoveel als mogelijk te vermijden;
- Hierover tijdens de plan- & studiefase te rapporteren aan de raad.

Naar aanleiding van de zienswijzen en het advies van de commissie m.e.r. hebben we een Addendum Stadsbrug opgesteld, als bijlage bij de MER MIRT-verkenning. Hierin beschrijven we de uitkomsten van het onderzoek of de situatie zonder nieuw stadion leidt tot een betere inpassing van de stadsbrug.

De enige manier om aan de noordoever substantieel ruimte te winnen, is door het bewegend deel van de brug aan de zuidzijde neer te leggen. Helaas leidt deze variant niet tot een betere oplossing. Om te zorgen voor een veilige vaarroute door het bewegend deel van de brug is er aan de zuidzijde een enorme oeveraanpassing nodig, waardoor een groot deel van het Eiland van Brienoord en bestaande bebouwing op de Veranda en het Mallegat wordt geraakt. De effecten van deze aanpassing op natuur en bebouwing zijn

aanzienlijk groter dan een oeveraanpassing aan de noordoever bij polder de Esch. Daarnaast is deze variant onveiliger voor het scheepvaartverkeer.

Op basis van het Addendum Stadsbrug concluderen wij dat er voldoende ruimte en perspectief is om in de planning- en studiefase te komen tot een vlotte, veilige en maakbare brugverbinding. Daarbij zal het nog steeds nodig zijn om een oeveraanpassing te doen aan Polder de Esch. Wij concluderen dat een stadsbrug met een bewegend deel aan de zuidzijde geen realistische variant is om verder te onderzoeken.

De exacte omvang van deze aanpassing zullen we in de planning- en studiefase verder uitwerken, waarbij gezocht zal worden naar optimalisaties om de oeveraanpassing te beperken én naar maatregelen nemen voor een volwaardige compensatie.

Dit sluit aan bij de op 20 oktober 2022 aangenomen raadsmotie 'Compensatie groen in de Esch' (VVD, D66, DENK, Leefbaar Rotterdam, GroenLinks, 22bb006865). Deze motie roept op om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om het groen wat door de komst van de brug moet verdwijnen te compenseren elders in de wijk. Op basis van de uitkomsten van de planning- en studiefase en uitwerking van de stadsbrug zullen we uw raad hierover informeren.

We stellen u daarom voor om motie Vermijd oeveraanpassing, vermijd schade aan de natuur in de Eschpolder (Volt, CDA, PvdD, GroenLinks, 23bb006426) als afgedaan te beschouwen.

De motie **Neem een groennorm mee in de gebiedsontwikkeling Oostflank (Volt, Christenunie, GroenLinks, CDA, PvdD, 23bb006427)** vraagt het college om:

- Versneld een Rotterdamse groennorm uit te werken en uiterlijk Q3 2024 hierover te rapporteren aan de raad;
- Deze groennorm mee te nemen in de verdere gebiedsontwikkeling van Rotterdam-Oostflank.

Onlangs hebben wij u de Groenagenda 2023-2026 toegestuurd, als onderdeel van het 'Actieplan Rotterdam gaat voor Groen'. Hierin hebben we aangegeven hoe we de komende jaren de ambities uit het coalitieakkoord deze collegeperiode concreet vormgeven. Komende maanden gaan we aan de slag met een lange termijn agenda, die verder doorkijkt dan deze collegeperiode. Hierin geven we ook invulling aan de groennorm bij gebiedsontwikkelingen, zoals we die hebben opgenomen in het coalitieakkoord Een Stad. We verwachten u hierover in het derde kwartaal van 2024 nader te berichten. Deze groennorm zal gaan gelden voor de hele stad. Na vaststelling zal deze dus automatisch van toepassing zijn op de verdere ontwikkeling van de Oostflank.

We stellen u daarom voor om motie **Neem een groennorm mee in de gebiedsontwikkeling Oostflank (Volt, Christenunie, GroenLinks, CDA, PvdD, 23bb006427)** als afgedaan te beschouwen.

De motie **Ruimte voor religieuze en maatschappelijke organisaties op de Oostflank (Christenunie, DENK, 23bb006440)** vraagt het college om:

- In de uitwerking van de ontwikkeling van de Oostflank expliciet ruimte te reserveren voor en rekening te houden met de vestiging van religieuze en maatschappelijke organisaties;

Wij begrijpen de wens voor voldoende betaalbare ruimte, waar meerdere religieuze en/of maatschappelijke organisaties gebruik van kunnen maken. In de omgevingsvisie en Gebiedsuitwerking Oostflank reserveren we voldoende ruimte voor maatschappelijke voorzieningen en ontmoeting voor diverse groepen. We maken nu nog geen keuze voor de specifieke aard van de voorzieningen. Dat doen we in de uitwerking per deelgebied en op basis van de gebleken behoefte in de diverse wijken van de stad.

Bij de vestiging van religieuze en maatschappelijke organisaties heeft de gemeente een faciliterende rol. Het initiatief om te komen tot realisatie van een religieuze functie geïnspireerd op de in de motie genoemde Campus der Religieën ligt bij maatschappelijke of religieuze organisaties zelf.

We stellen u daarom voor om motie Ruimte voor religieuze en maatschappelijke organisaties op de Oostflank (Christenunie, DENK, 23bb006440) als afgedaan te beschouwen.

Moties met voorstel voor afdoeningstermijn

Onderstaande moties vragen nadere uitwerking en/of worden in een ander proces/project afgedaan. Hieronder vindt u een voorstel voor de afdoeningstermijn.

Voor de volgende moties zullen wij u een afdoeningsvoorstel sturen in het kader van de besluitvorming over de Visie Volkstuinen.

De motie Volkstuin City (**Leefbaar R'dam23bb006406**) roept het college op om volkstuinen te ondersteunen bij het vergroten van de capaciteit van hun complex en te kijken naar mogelijkheden om bestaande volkstuincomplexen uit te breiden.

- De motie Wachtlijsten (**Leefbaar R'dam, 23bb006407**) vraagt om gemeentelijke instrumenten in te zetten om ervoor te zorgen dat volkstuinders die bedreigd worden door gebiedsontwikkeling voorrang krijgen op wachtlijsten van andere verenigingen.
- De motie Schadeloos (**Leefbaar R'dam, 23bb006409**) vraagt het college om in de volkstuinvisie een schadeloosstelling op te nemen voor volkstuinen die moeten stoppen omwille van gebiedsontwikkeling.

De volgende moties zullen wij uitwerken in het begin van de planning- en studiefase voor stadsbrug en OV. We verwachten u hiervoor in Q4 2024 een voorstel te sturen.

- De motie Maak werk van werk, ook op Zuid! (**PvdA, VVD, GroenLinks, 23bb006418**) vraagt het college om zich tijdens de voorbereidings- en uitvoeringsfase van de plannen voor de Oostflank zich maximaal in te spannen om zoveel mogelijk arbeidsplaatsen voor Zuiderlingen te realiseren. In diverse lopende gebiedsontwikkelingen zoals Hart van Zuid en Feyenoord City werken we aan een sociaal programma, waarin we o.a. invulling geven aan de ambitie om zoveel mogelijk arbeidsplaatsen voor Zuiderlingen te realiseren. Bij Hart van Zuid werken we daarin samen met het Werkgevers Service Punt Rijnmond (WSPR). Een mooi voorbeeld hiervan is contact tussen het WSPR en het nieuwe hotel bij Ahoy' om te ondersteunen bij de werving van personeel. Ook bij de uitwerking de stadsbrug en OV zullen we

onderzoeken op welke manier we tot een goede invulling kunnen komen van de geformuleerde ambitie.

- De motie Oostflank Experience Center (**DENK, 23bb006437**) vraagt het college om samen met relevante stakeholders de haalbaarheid en locatie voor een Experience Center Oostflank te onderzoeken.

Overige moties:

- De motie **Nadeelcompensatie Oostflank in je voordeel laten werken (DENK, 23bb006438)** vraagt om te zorgen dat de procedure voor nadeelcompensatie toegankelijker en eenvoudiger wordt. Momenteel onderzoeken we de mogelijkheden om het proces van nadeelcompensatie te verbeteren. Afdoening zal gecombineerd worden met de afdoening van de motie 'Check je ondersteuning', aangenomen bij de voorjaarsnota op 6 juli jl.
- De motie **Beheersbare huurprijzen (Leefbaar R'dam, 23bb006408)** vraagt ervoor te zorgen dat de huurprijzen als gevolg van de verplaatsing voor de (sport)verenigingen die gedwongen verhuizen, niet substantieel hoger worden dan nu voor hen het geval is. De sportverenigingen betalen een vastgesteld maatschappelijk huurtarief voor het sportcomplex. Dit zijn vastgestelde afspraken en deze zullen niet veranderen als gevolg van de verplaatsing naar een andere locatie. De gebiedsontwikkelingen die leiden tot verplaatsing van de sportverenigingen zullen pas in de periode na 2035 worden gerealiseerd. Een afdoeningsvoorstel voor deze motie kan dus pas op langere termijn aan u worden verzonden.

Initiatiefvoorstel 'Gestapeld Rotterdam' en motie 'Toch nog een stukje gestapeld R'dam

Op 2 december 2021 heeft de gemeenteraad, op basis van de initiatiefvoorstellen 'Het Nieuwe Noorden' (21 bb885) van de leden Tak en Engberts en 'Gestapeld Rotterdam: hoe dubbel grondgebruik de stad mooier en beter maakt' van het lid Verheij (21 bb2367) besloten om:

I Abram van Rijckevorselweg

- 1. Voor de ambitie voor de Abraham van Rijckevorselweg en omgeving (Kralingen Oost en De Esch) aandacht te hebben voor:*
  - a. het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit rondom de Abraham van Rijckevorselweg,*
  - b. het slechten van de barrière die deze weg nu vormt,*
  - c. een goede oversteekbaarheid te realiseren,*
  - d. het maken van een betere verbinding tussen de ontwikkelingen Kralingen en de Maas;*
- 2. Deze ambitie op te nemen in de Gebiedsuitwerking A-Z;*
- 3. Op basis van het gekozen voorkeursalternatief uit de MIRT verkenning voor de oeververbinding de afweging te maken hoe deze ambitie het beste kan worden onderzocht en daarin overkluizing als één van de opties te onderzoeken;*

Bij de raadsbehandeling van de ontwerp-herziening omgevingsvisie op 28 september jl. heeft uw raad de motie **Toch nog een stukje gestapeld Rotterdam (VVD, PvdA, Christenunie, 23bb006434)** aangenomen. De motie vraagt het college om:

- In lijn met het eerder genomen raadsbesluit de resultaten van het vooronderzoek en mogelijk nader onderzoek te delen met de raad;

- Op basis van deze resultaten met mogelijke scenario's te komen voor de gehele of gedeeltelijke overkluizing van de Abraham van Rijckevorselweg.

In bijlage 5 vindt u de resultaten van het verkennend onderzoek naar het verbeteren van de leefkwaliteit rondom de Abram van Rijckevorselweg. We hebben in dit onderzoek drie varianten onderzocht:

- Parkway: vergroening AvR en aanpassingen aan het profiel om de oversteekbaarheid te vergroten.
- Groene dwarsverbindingen: twee royale ongelijkvloerse verbindingen ter hoogte van de Burg.Oudlaan-Oude Plantage en het Kralingse Zoom viaduct
- Tunnel: een volledige overkluizing vanaf het Kralingse Zoom viaduct tot aan de Honingerdijk.

Het onderzoek laat zien dat het verbeteren van oversteekbaarheid en leefkwaliteit rondom de Abram van Rijckevorselweg een ingewikkeld vraagstuk is. Alle onderzochte varianten hebben consequenties voor de verkeersfunctie van de weg, zowel voor doorgaand als voor lokaal verkeer.

Op basis van het onderzoek concluderen wij dat een volledige overkluizing van de Abram van Rijckevorselweg geen realistische oplossing is. Een overkluizing betekent per saldo de aanleg van een volwaardige tunnel, inclusief bijbehorende eisen ten aanzien van tunnelveiligheid en handhaving (vergelijk Maastunnel). Dit vraagt een te grote investering. Daarnaast biedt een tunnel beperkte mogelijkheden om er bovenop gestapeld te bouwen én belemmert een overkluizing de lokale ontsluiting van de omliggende wijken (De Esch, Kralingen, campus Woudestein). We stellen daarom voor om de variant van een volledige overkluizing van de Abram van Rijckevorselweg niet verder te onderzoeken.

Wel zien we kansen om de inpassing en de oversteekbaarheid op twee cruciale plekken te verbeteren.

- De aanleg van de HOV-verbinding vraagt om aanpassing of vervanging van het Kralingse Zoom viaduct. Deze ingreep kunnen we benutten door het viaduct een kwaliteitsimpuls te geven met meer ruimte voor fietsers en voetgangers en meer groen.
- Gekoppeld aan de ontwikkeling van Excelsior en/of ontwikkelingen in de Esch onderzoeken we mogelijkheden om de kruising met de Burg. Oudlaan, Honingerdijk en De Esch te verbeteren en de Oude Plantage te verbinden met het Arboretum Trompenburg en de groene corridor naar het Kralingse Bos. Een gedeeltelijke overkluizing/ korte tunnel nemen we hierin als een van de mogelijke oplossingen mee.

Concluderend:

In de herziening van de omgevingsvisie en de Gebiedsuitwerking Oostflank wordt veel aandacht besteed aan het verminderen van (infrastructuur)barrières en het beter verbinden van de verschillende delen van de stad. Concreet betekent dit t.a.v. de Abram van Rijckevorselweg:

- De herziening van de Omgevingsvisie stelt in gebiedskeuze 2 (Verstedelijking en strategische ingrepen smeden gebieden samen): "We overbruggen barrières,

leggen nieuwe verbindingen aan en verbeteren bestaande routes, om optimaal aan te sluiten op de omgeving. Het gaat om verbindingen over het spoor bij Stadionpark, de A16 en de Abram van Rijckevorselweg." Deze ambities zijn ook weergegeven op de omgevingsvisiekaart.

- De Gebiedsuitwerking benoemt de Abram van Rijckevorselweg als één van de negen strategische projecten die randvoorwaardelijk zijn voor de ontwikkeling van het gebied. We gaan hierbij uit van vergroening van de weg en verbetering van de oversteekbaarheid ter hoogte van het Kralingse Zoom viaduct en ter hoogte van de kruising Burg. Oudlaan – Honingerdijk – de Esch.

Ten opzichte van de ontwerp-herziening hebben we het ambitieniveau verhoogd en stellen we voor om een gedeeltelijke overkluizing ter hoogte van de kruising Burg. Oudlaan in de vervolguutwerking mee te nemen en verder op haalbaarheid te onderzoeken.

We gaan er vanuit dat toezegging 23bb006107 hiermee is afgedaan. Daarnaast stellen we voor om die motie Toch nog een stukje gestapeld Rotterdam (VVD, PvdA, Christenunie, 23bb006434) hiermee als afgedaan te beschouwen.

Toezegging woningbouw Toepad i.r.t. Kweeklust

Tijdens de bespreking van de ontwerp-herziening in de commissie BWB op 21 september jl. heeft wethouder Zeegers toegezegd om nadere informatie te sturen over de woningbouw op het Toepad in relatie tot het opheffen van Kweeklust [kenmerk 23bb006104]. Dit o.a. naar aanleiding van de zienswijze van ATV Kweeklust, waarin ze aangeven dat woningbouw én sport op het Toepad ook mogelijk is met behoud van Kweeklust.

In bijlage 6 hebben we twee mogelijke indelingen voor het Toepad uitgewerkt. Dit zijn geen uitgewerkte ontwerpen, maar proefverkavelingen om gevoel te krijgen voor de inpassing van de verschillende functies op het Toepad. Deze proefverkavelingen hebben we vergeleken met het alternatieve voorstel voor Kweeklust.

Hieruit hebben wij geconcludeerd dat in het voorstel van Kweeklust de woningbouw te dicht tegen de Kralingse Zoom aangelegd is. De Kralingse Zoom vraagt substantieel meer ruimte dan in het voorstel is ingetekend, zeker met de nieuwe HOV-verbinding die hier komt te lopen. Als we onze proefverkaveling vergelijken met het voorstel van Kweeklust blijft maar de helft van de ruimte voor woningbouw over.

Daarnaast streven we naar een kwalitatief hoogwaardige woonwijk én een sportcomplex van de toekomst, dat toegankelijk is en intensiever gebruikt wordt dan huidige sportcomplexen. Die behoefte vraagt om voldoende ruimte voor groen, doorgaande routes en ook logistieke ruimte. Daarom gaan wij uit van meer ruimte tussen de sportvelden dan in de tekening van Kweeklust is aangegeven.

Op basis van bovenstaande argumenten zien we op dit moment geen mogelijkheden om een goede woonwijk én een sportcomplex én ATV Kweeklust op het Toepad in te passen.

We gaan er vanuit dat toezegging 23bb006104 hiermee is afgedaan.

Eerdere moties bij vaststelling omgevingsvisie De Veranderstad

Bij de behandeling van de vaststelling gemeenteraad van de Rotterdamse Omgevingsvisie "Rotterdam Veranderstad, werken aan een wereldstad voor iedereen" heeft uw raad ook een aantal moties aangenomen.

De motie 'Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst' (21bb15316) van de leden Vonk (CU-SGP) en Kockelkoren (GL) verzoekt het college om kinderen en jongeren bij het vervolg van de omgevingsvisie en de implementatie ervan nadrukkelijk te betrekken en hen een rol te geven bij het maken van plannen voor de toekomst van Rotterdam.

De motie 'Betrek de wijkraden bij de omgevingsvisie' (21bb15327) van het lid Achbar (DENK) verzoekt het college om wijkraden als belanghebbende te betrekken bij de uitvoering van de omgevingsvisie.

Wij stellen voor beide moties als afgedaan te beschouwen. Zowel bij de oeververbinding als bij de Oostflank is een uitgebreid participatieproces doorlopen, waarin ook jongeren betrokken zijn (o.a. via Young 010 in de Omgevingstafel). Daarnaast hebben we diverse bijeenkomsten georganiseerd in samenwerking met de betrokken wijkraden in het gebied.

Wat is er gewijzigd t.o.v. ontwerp-herziening?

Op basis van de zienswijzen, het advies van de commissie m.e.r. en de moties uit de gemeenteraad hebben we de herziening van de omgevingsvisie aangepast.

T.a.v. de gebiedskeuzes hebben we de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- Een goede groenstructuur is essentieel als basis voor de ontwikkeling van de Oostflank. We zetten de gebiedskeuzes ten aanzien van groen daarom vooraan.
- Met name bewoners maken zich zorgen over de effecten van de voorgestelde ingrepen op hun leefomgevingskwaliteit. Ook de commissie m.e.r. vraagt aandacht voor dit thema. In de visie Oostflank zijn diverse ambities en strategische ingrepen opgenomen die bijdragen aan het verbeteren van de leefkwaliteit, maar die worden pas echt concreet in de uitwerking van de plannen. Dit betekent een zware verantwoordelijkheid voor de volgende fases. Vanuit de herziening omgevingsvisie en de Gebiedsuitwerking Oostflank geven we hieraan randvoorwaarden en aanbevelingen mee. Daarnaast voegen we in de herziening omgevingsvisie een specifieke gebiedskeuze op het gebied van leefkwaliteit toe.
- In de gebiedskeuzes t.a.v. sport (gebiedskeuze 8) en sterke centra (gebiedskeuze 10) besteden we meer aandacht aan de kansen voor meervoudig ruimtegebruik.

T.a.v. de omgevingskaart hebben we de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1. Boszoom: naar aanleiding van de zienswijzen en de motie Viva la Volkstuin hebben we de plannen voor de Boszoom als volgt aangepast:
  - a. VTV De Venhoeve blijft gehandhaafd op de huidige locatie, maar wordt wel iets kleiner om Rugbyvereniging RSRC te kunnen inpassen aan de zuidzijde van VTV De Venhoeve;
  - b. De woonwijk op de Boszoom wordt iets kleiner, met circa 1000 – 1300 woningen. Dit is ongeveer 300 woningen minder dan in de ontwerp-herziening omgevingsvisie was opgenomen.

- c. Voor voetbalvereniging VVOR reserveren we sportvelden in het nieuwe sportcomplex aan het Koperpad. Een nieuwe toegang tot het Koperpad aan de westzijde van het gebied zorgt ervoor dat het sportcomplex goed bereikbaar is voor leden van o.a. VVOR.
2. N.a.v. de motie Oostflank gaat fore! hebben we een langzaamverkeersverbinding over de Golfbaan Kralingen toegevoegd, waardoor de BosAs vanaf het Schollebos in Capelle a/d IJssel via de Prinsenlaan doorloopt naar de Kralingse plas.
3. Het doortrekken van de tram van Kralingse Zoom naar Alexanderknoop is een ambitie voor de lange termijn, waarbij de haalbaarheid, tracé, e.d. nog verder onderzocht moeten worden. Gezien de zienswijzen hierover was dit onvoldoende duidelijk. In de definitieve herziening omgevingsvisie hebben we de indicatieve status beter aangegeven.

Overige wijzigingen:

- De ambitie voor de bouw van 3000 studentenwoningen, zoals verwoord in de motie 'Hangen op je studentenbank in de Oostflank' is verwerkt in de toelichtende tekst in de herziening omgevingsvisie.
- Een gedeeltelijke overkluizing ter hoogte van de kruising Burg. Oudlaan is als optie voor verdere uitwerking toegevoegd aan het strategisch project Abram van Rijkevorselweg in de Gebiedsuitwerking Oostflank.
- Motie 'goed vertoeven in de Venhoeve' vraagt om volkstuincomplex De Venhoeve zo in te richten dat Rotterdammers er gemakkelijker doorheen kunnen wandelen. We hebben deze ambitie opgenomen in de Gebiedsuitwerking Oostflank, in deel 2 Uitwerking en deel 3 Deelgebieden.

Daarnaast zijn er naar aanleiding van binnengekomen zienswijzen nog kleine verbeteringen en wijzigingen doorgevoerd. In hoofdstuk 3 van de nota van beantwoording hebben we een overzicht opgenomen van alle wijzigingen naar aanleiding van de zienswijzen.

Tot slot constateren we dat de keuze voor een stadsbrug met name in de gebieden bij de aanlandingen tot weerstand en onbegrip leiden. Belangrijke thema's hierbij zijn mogelijke verslechtering van de leefkwaliteit, uitvoerbaarheid en nautische aspecten van de stadsbrug en gevolgen voor Polder de Esch. Dit zijn belangrijke aandachtspunten voor de planning- en studiefase van de stadsbrug. Hierin zullen we de uitwerking van de stadsbrug én het rivierpark op de noordoever als één integrale opgave oppakken. Hiermee zorgen we dat direct vanaf de start van het ontwerpproces van de stadsbrug aandacht is voor een kwalitatief hoogwaardige inpassing en compensatie van het groen.

Waar komen we dan nu op uit?

We stellen in de definitieve herziening de volgende gebiedskeuzes voor. Deze gebiedskeuzes zijn leidende principes voor verder uitwerking van de Oostflank:

1. Verbinden groen in de stad met rivier en omliggende landschappen
2. Bodem en water sturend: toevoegen veel lokaal groen en water t.b.v. klimaatadaptieve wijken
3. Nieuwe stadsbrug en hoogwaardige OV-lijn bieden kansen voor mensen en zijn de ruggengraat voor verstedelijking

4. Verstedelijking en strategische ingrepen smeden gebieden samen
5. Investeren in de kwaliteit van de leefomgeving
6. Investeren in diverse wijken en bewoners
7. Gemengde buurten waar alles om de hoek te vinden is
8. Behouden, versterken én meervoudig gebruiken van sportvoorzieningen
9. Oostflank als impuls voor stedelijke economie
10. Vier knooppunten die elkaar als sterke centra aanvullen
11. Efficiënt mobiliteitssysteem met een goede balans tussen de verschillende modaliteiten
12. Oostflank als aanjager voor energie- en grondstoffentransitie

In de herziening omgevingsvisie wordt bij iedere gebiedskeuze een korte toelichting gegeven. Daarnaast is de omgevingsvisiekaart en de toelichting aangepast. De aangepaste partiële herziening omgevingsvisie Oostflank is bijgevoegd als bijlage 1.

Concluderend: waarom is voorliggend voorstel een goed idee?

Met het voorliggende voorstel ontwikkelt de Oostflank zich naar een levendig stuk stad, dat de verschillende stadsdelen aan elkaar verbindt. Hiermee leveren we een belangrijke bijdrage aan het oplossen van de woningbouwopgave, zorgen we voor een bereikbaarheidsimpuls voor Rotterdam Zuid, grijpen we kansen om de energie- en klimaatopgaven in de bestaande wijken te versnellen en dragen we bij aan de vitaliteit van deze wijken met nieuwe voorzieningen en een betere balans in de woningvoorraad. Hierdoor profiteert ook de bestaande stad van deze ontwikkelingen. Zo geven we invulling aan de in de Omgevingsvisie Rotterdam gestelde ambities voor goede groei.

Als basis voor de ontwikkeling van de Oostflank investeren we in een stevige groenstructuur, die bestaande en nieuwe buurten verbindt met elkaar en met de grote groengebieden in de regio. Deze groenstructuur zorgt dat huidige en nieuwe wijken aantrekkelijk én klimaatbestendig zijn. Een goed mobiliteitssysteem is ook een belangrijke voorwaarde voor het functioneren en ontwikkelen van het gebied. We investeren in een nieuwe stadsbrug met autoluwe wegverbinding, hoogwaardig openbaar vervoer, nieuwe fietsroutes en faciliteren deelmobiliteit. Op deze manier is het mogelijk om het gebied bereikbaar te houden voor alle modaliteiten. Deze uitgangspunten maken het mogelijk om een ambitieus programma van 30.000 nieuwe woningen, 30.000 arbeidsplaatsen en nieuwe voorzieningen voor de stad, wijk en buurt te realiseren.

Helaas is het binnen de beschikbare ruimte niet mogelijk om bovenstaande ambities te realiseren én alle huidige functies te behouden. Op een aantal plekken stellen we stevige keuzes voor. Keuzes met effect op de huidige bewoners en gebruikers. Toch stellen we u voor deze keuzes te maken, omdat we denken dat het voor de stad en het gebied als geheel op lange termijn de beste keuze is.

Hoe zien de vervolgstappen eruit?

De opgave van de Oostflank is dermate groot en verspreid over meerdere jaren dat het niet als één project zal worden uitgevoerd. Het is een verzameling van samenhangende deelgebieden en projecten. Ieder deelgebied bevat meerdere (potentiële) gebiedsontwikkelingen en projectontwikkelingen, elk met hun eigen opgave en ontwikkelstrategie.

In deel 4 van de Gebiedsuitwerking Oostflank hebben we een eerste aanzet gegeven voor de ontwikkelstrategie voor de verstedelijking per deelgebied. De verdere uitwerking zal plaatsvinden conform het besluitvormingsmodel voor ruimtelijke ontwikkelingen Rotterdam (raadsbrief 23bo006226). Afhankelijk van diverse factoren, zoals de opgave in het gebied, de beoogde ontwikkeltermijn, de positie van de gemeente en al lopende initiatieven en projecten, kiezen we op welk niveau in het model we starten. In sommige gebieden starten we voor een groter deelgebied met een gebiedsambitiedocument, zoals bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van de Esch. In andere gebieden, zoals Hart van Zuid of Brainpark I, hebben we al meerdere fases doorlopen en zijn we al aan de slag met bouwplannen.

Voor de verdere uitwerking van de stadsbrug, HOV Kralingse Zoom – Zuidplein en het station Stadionpark hanteren we de landelijke MIRT-spelregels. Met de bestuurlijke afspraak in het BO MIRT van november 2022 hebben we de verkenningsfase afgerond. In de verkenningsfase zijn (op hoofdlijnen) meerdere oplossingen onderzocht, zowel voor de OV-verbinding als voor de oeververbinding. Dit heeft geleid tot een bestuurlijke keuze voor een voorkeursvariant, die juridisch-planologisch wordt vastgelegd in de herziening van de Rotterdamse omgevingsvisie voor de Oostflank.

Momenteel bevinden we ons in de opstartfase van de planning- en studiefase. Het voorkeursalternatief wordt in deze fase verder uitgewerkt in ontwerpen (in fases), bijbehorende kostenramingen en effectenonderzoek (projectMER). De planning- en studiefase wordt afgesloten met een projectbesluit en een aantal juridische besluiten (o.a. omgevingsplan en diverse vergunningen). Op basis van deze besluiten volgen eventuele bezwaar- en beroepprocedures. Op dit moment schatten we in dat de planning- en studiefase zo'n 4 jaar in beslag zal nemen.

Na de planning- en studiefase volgt de realisatiefase, waarin de werkzaamheden worden aanbesteed en uitgevoerd.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

De Omgevingsvisie Rotterdam is één van de instrumenten binnen de Omgevingswet (inwerkingtreding voorzien op 1-1-2024). De Omgevingswet verplicht overheden voor hun grondgebied een omgevingsvisie vast te stellen. Tot de datum van invoering van de Omgevingswet krijgt de omgevingsvisie de status van structuurvisie onder het huidige regime van de Wet Ruimtelijke Ordening.

De omgevingsvisie is een kaderstellend document op hoofdlijnen, waarin de gemeente haar ambities en visie op de fysieke leefomgeving vastlegt. De omgevingsvisie is alleen bindend voor de gemeente, niet voor andere partijen. De ambities in de omgevingsvisie vragen om verdere uitwerking, op basis waarvan besluitvorming plaatsvindt over haalbaarheid, financiële dekking en evt. aanpassing van het bestemmingsplan/ omgevingsplan.

De voorliggende partiële herziening voor de Oostflank vervangt het huidige deel Alexander tot Zuidplein in hoofdstuk 6 Gebieden. De partiële herziening zal na besluitvorming worden geïntegreerd in de gehele omgevingsvisie. Naast vervanging van het hoofdstuk A-Z bestaat deze integratie uit consistente naamgeving in het gehele document (stadsbrug i.p.v. oeververbinding, Oostflank i.p.v. A-Z) en consistentie van inhoud en stijl van de kaart op de overige kaarten in de omgevingsvisie. De aangepaste

omgevingsvisie zal worden gepubliceerd op de daarvoor bestemde website www.ruimtelijkeplannen.nl als het actuele ruimtelijke beleid van de gemeente Rotterdam.

Op de omgevingsvisie is geen bezwaar en beroep mogelijk. Beroep en bezwaar is pas mogelijk bij het bestemmings-/ omgevingsplan na verdere uitwerking van de verschillende gebieden en projecten.

Het bijbehorende ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

V.J.M. Roozen

De burgemeester,

A. Aboutaleb

Bijlage(n):

1. Partiële herziening omgevingsvisie t.b.v. Oostflank
2. Nota van Beantwoording zienswijzen
3. Milieu- en omgevingseffectrapportages
  - a. Aanvulling ROER Oostflank
  - b. Advies commissie m.e.r. t.a.v. Aanvulling ROER
  - c. Addendum Kwaliteit Leefomgeving bij Aanvulling ROER Oostflank
  - d. MER MIRT-verkenning
  - e. Advies commissie m.e.r. t.a.v. MER MIRT-verkenning
  - f. Addendum Stadsbrug bij MER MIRT-verkenning
4. Gebiedsuitwerking (voorheen ontwikkelvisie) Oostflank, opgebouwd uit 4 zelfstandig leesbare delen:
  - 1) Visie als onderlegger voor de ontwerp-herziening omgevingsvisie: ambities, gebiedskeuzes en nieuwe omgevingsvisiekaart.
  - 2) Uitwerking als onderbouwing en toelichting van de Visie.
  - 3) Deelgebieden: richtinggevend voor verdere uitwerking.
  - 4) Ontwikkelstrategie: richtinggevend voor verdere uitwerking.
5. Verkennend onderzoek Abram van Rijckevorselweg
6. Mogelijke indelingen woningbouw Toepad i.r.t. ATV Kweeklust
7. Moties waarvoor afdoening wordt voorgesteld:
  - a. Viva la volkstuin [23bb006404]

- b. Volkstuin City [23bb006406]
- c. Oostflank gaat fore! [23bb006423]
- d. Fietsers First [23bb006424]
- e. Hangen op je studentenbank op de Zuidoostelijke flank [23bb006425]
- f. Vermijd oeveraanpassing, vermijd schade aan de natuur in de Eschpolder [23bb006426]
- g. Neem een groennorm mee in de gebiedsontwikkeling Oostflank [23bb006427]
- h. Toch nog een stukje gestapeld Rotterdam [23bb006434]
- i. Werk maken van meervoudig ruimtegebruik [23bb006439]
- j. Ruimte voor religieuze en maatschappelijke organisaties op de Oostflank [23bb006440]
- k. Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst' (21bb15316)
- l. Betrek de wijkraden bij de omgevingsvisie (21bb15327)

Ontwerpbesluit

De Raad van de gemeente Rotterdam,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 31 oktober 2023;

gelet op artikel 3.1 lid 1 Omgevingswet;

gelet op de koers van de Rotterdamse Omgevingsvisie "Rotterdam Veranderstad, werken aan een wereldstad voor iedereen", waarin het gebied tussen Alexander en Zuidplein is aangewezen als een van de grootste verstedelijkingsgebieden in Rotterdam, met een nieuwe oeververbinding als aanjager;

overwegende, dat we met deze herziening het uitwerken van de ontwikkeling van de Oostflank en de komst van een nieuwe stadsbrug, hoogwaardige OV-lijn en permanent station Stadionpark mogelijk maken;

Besluit:

- de eerste herziening van de omgevingsvisie Rotterdam: "De Veranderstad, werken aan een wereldstad voor iedereen" en de hierbij horende Gebiedsuitwerking Oostflank vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van

De griffier,

De voorzitter,